

Informe sobre demografia col·legial 2009

BERENGUER CAMPS,
cap del Gabinet
d'Estudis Col·legials

És molt destacable l'augment del nombre de metges estrangers entre els nous col·legiats MIR. Així, i per primera vegada a la història del COMB, el 44,9% dels nous col·legiats MIR del 2009 són d'origen estranger. Cal recordar que, només quatre anys abans, la proporció de nous metges MIR estrangers era del 23%

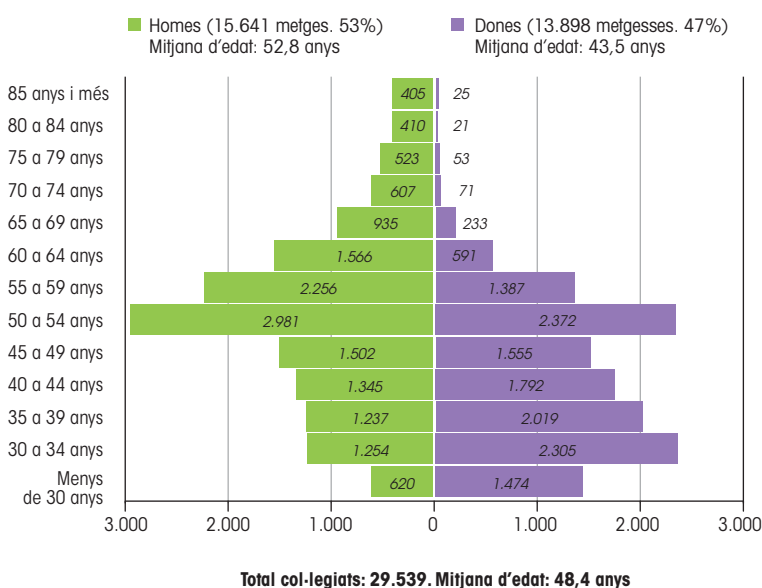
Les dades del cens col·legial de l'any 2009 aporten novetats interessants respecte a la situació de la professió. Hi ha, però, uns moviments de fons que no canvien: l'envelliment continua, i ho farà de manera sostinguda, atès que les cohortes gegantines prèvies a la introducció del *numerus clausus* a les facultats s'acosten a la jubilació, sense que la saba nova aturi l'envelliment conjunt. La feminització continua, ja que, igual que els darrers anys, de cada 100 nous col·legiats, més de 60 són metgesses. Probablement no queda lluny el moment en què el nombre de dones col·legiades superi el d'homes. En ambdós casos (envelliment i feminització) estem parlant, a més, de fenòmens que previsiblement experimentaran poca variació en un futur pròxim.

Si analitzem ara el tercer gran fenomen que afecta la demografia col·legial, l'arribada de metges estrangers, el 2009 cal remarcar dos aspectes principals.

En primer lloc, es referma el que ja va passar l'any 2008: els estrangers són el grup més nombrós entre les noves col·legiacions del 2009. Tot i batre un nou rècord històric –el 57,8% dels nous col·legiats el 2009 són d'origen estranger–, cal destacar que el creixement s'ha atenuat respecte a anys anteriors. Caldrà observar en el futur si aquest fenomen ha tocat sostre, si es consolida en les proporcions actuals o si baixa.

En segon lloc, és molt destacable el creixement de metges estrangers entre els nous col·legiats MIR. Així, i per primera vegada a la història del COMB, el 44,9% dels nous col·legiats MIR del 2009 són d'origen estranger. Cal recordar que, només quatre anys abans, la proporció de nous metges MIR estrangers era del 23%. Aquest és, doncs, sense cap mena de dubte, un salt qualitatiu de gran importància, que planteja nous reptes a l'actual sistema formatiu en conjunt.

Piràmide d'edat del total de col·legiats

El COMB continua atent a aquestes circumstàncies canviant en el nombre, la composició i les circumstàncies dels seus membres. En definitiva, es tracta, en clau interna, de dades necessàries per millorar els programes i serveis d'atenció als col·legiats i les seves famílies. En clau externa, és una nova mostra de transparència en aquest àmbit i una prova que el futur del sistema de salut no es pot entendre sense tenir en compte les característiques dels professionals mèdics.

Les dades d'aquest informe es refereixen a les característiques i l'evolució recent del conjunt de col·legiats, a 31 de desembre de 2009.

Edat i gènere

L'estructura d'edat dels metges de Barcelona és un fidel reflex de com els canvis en la regulació de l'accés a la universitat poden afectar la demografia mèdica: l'envelliment natural de les enormes cohorts que es van incorporar al Col·legi entre mitjan anys setanta i principis dels vuitanta del segle passat (els professionals que avui tenen entre 50 i 60 anys) fan envellir el conjunt de la col·legiació, ja que les cohorts subsegüents, a partir de la introducció i el manteniment del *numerus clausus*, són molt més reduïdes. Això fa que l'edat mitjana del total de col·legiats augmenti inexorablement: ha passat de 47,9 anys el 2007 a 48,4 anys el 2009.

Quant al gènere, s'aprecia que el col·lectiu continua feminitzant-se: les metgesses ja constitueixen el 47% del conjunt de col·legiats i, durant el 2009, de cada 100 nous col·legiats, 61 han estat metgesses. El fet que entre les noves col·legiacions les metgesses siguin majoria s'aprecia en la diferència en l'edat mitjana de col·legiats (52,8 anys) i col·legiades (43,5 anys).

Cal remarcar la relació entre gènere i origen: la feminització de la professió és més acusada entre els

Distribució per gènere i origen (%)

	Homes	Dones	Total
Total de col·legiats	53,0	47,0	100
Nascuts a Catalunya	51,9	48,1	100
Nascuts a la resta d'Espanya	53,4	46,6	100
Nascuts a l'estranger	56,6	43,4	100
Amèrica Llatina i Carib	56,5	43,5	100
UE15+EEE¹	50,8	49,2	100
Orient Mitjà	92,7	7,3	100
Àfrica	62,0	38,0	100
Europa de l'Est	36,5	63,5	100
Altres	51,3	48,8	100

¹UE15+EEE: membres de la Unió Europea abans de l'ampliació a 25 membres el 2004; més els membres de l'Espai Econòmic Europeu (Noruega, Islàndia, Liechtenstein); més Suïssa i Andorra.

Distribució per origen, 2009

Zona naixement	Absoluts	%	% sobre estrangers 2009
Catalunya	19.356	65,5	
Rest a d'Espanya	5.567	18,8	
Conjunt d'estrangers	4.616	15,6	
Amèrica Llatina i Carib	3.502	11,9	75,9
UE15+EEE	449	1,5	9,7
Orient Mitjà	219	0,7	4,7
Àfrica	123	0,4	2,6
Europa de l'Est	242	0,8	5,2
Altres	81	0,3	1,7
Total	29.539	100,0	100,0

Variació de la col·legiació per lloc de naixement (2000-2009)

	2000	2009	Variació %
Total de col·legiats	21.868	29.539	35,1
Catalunya	16.051	19.356	20,6
Resta d'Espanya	4.312	5.567	29,1
Conjunt d'estrangers	1.505	4.616	206,7
Amèrica Llatina i Carib	945	3.502	270,6
UE15+EEE	196	449	129,1
Orient Mitjà	194	219	12,9
Àfrica	86	123	43,0
Europa de l'Est	42	242	476,2
Altres	42	81	92,9

Rànquing dels 10 primers països d'origen dels nous col·legiats estrangers 2009

País de naixement	Absoluts	% sobre estrangers
Colòmbia	121	15,5
Argentina	103	13,2
Perú	93	11,9
Veneçuela	82	10,5
Mèxic	50	6,4
Cuba	41	5,2
Bolívia	38	4,9
Rep. Dominicana	33	4,2
Itàlia	32	4,1
Paraguai	27	3,5

nascuts a Catalunya (48,1%) que entre els nascuts a l'estranger (43,4%).

Origen

Del total de 29.539 col·legiats, 19.356 (el 65,5%) són nascuts a Catalunya i un 18,8% (5.567 metges) són nascuts a la resta d'Espanya.

El pes dels metges estrangers continua creixent i el seu nombre supera ja els 4.500. Això suposa que el 15,6% del total de col·legiats sigui d'origen estranger. Entre aquests col·legiats cal destacar els nascuts a l'Amèrica Llatina (75,9% dels estrangers), tot i que també cal destacar els nascuts a la UE15 (9,7%) i l'Europa de l'Est (5,2%).

Col·legiacions de MIR i altres

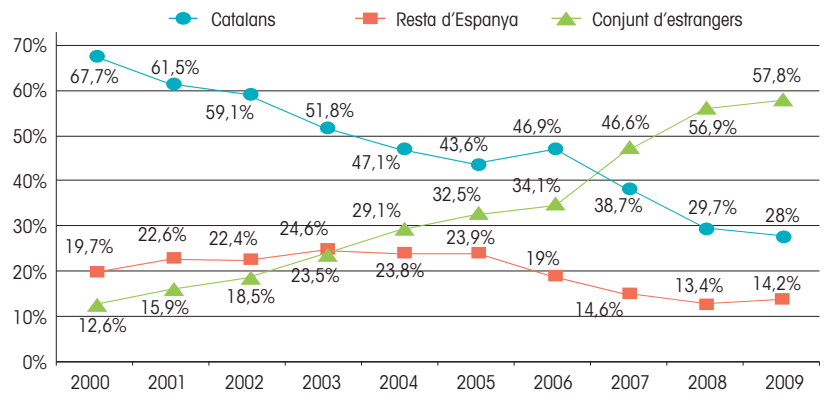
Val la pena distingir les diferències i les característiques dels nous col·legiats que s'incorporen al COMB per complir el seu període com a metges interns residents en una unitat docent de la demarcació de Barcelona d'aquells que es col·legien sense aquest propòsit (i que anomenarem col·legiats "No MIR").

Així, cal destacar que, entre els nous col·legiats del 2009, és més nombrós el grup de No MIR (717 metges) que el de MIR (637 metges). Si fem l'anàlisi per origen, el grup més nombrós en ambdós casos és el dels que han nascut a l'estranger: 44,9% en el cas dels MIR i 69,2% en el cas dels No MIR.

Evolució

Els darrers deu anys, la col·legiació ha crescut de manera molt important: un 35,1% entre el 2000 i el 2009. És molt significatiu, però, observar les diferències en aquest creixement depenent de l'origen dels col·legiats. Així, si considerem el creixement dels nascuts a Catalunya, aquest es limita al 20,6%, i al 29,1% entre els nascuts a la resta d'Espanya. Entre els estrangers, en canvi, la variació percentual a l'alça en aquest període és de 206,7%. Entre els metges

Evolució de les noves col·legiacions (2000 - 2009)

estrangers cal destacar el creixement dels nascuts a l'Amèrica Llatina (270,6%) i el ràpid creixement dels nascuts a l'Europa de l'Est (476%), tot i que es tracta d'un col·lectiu encara petit en termes absoluts (242 metges).

El 2009 s'ha tornat a assolir un nou rècord històric, atès que els metges nascuts a l'estranger van ser el col·lectiu més nombrós de nous col·legiats, concretament, el 57,8%. Els col·legiats nascuts a Catalunya varen representar el 28% dels nous col·legiats, i els nascuts a la resta d'Espanya, el 14,2%. Durant el 2009, doncs, s'aprecia un creixement més atenuat de les col·legiacions de metges estrangers, sobretot respecte als anys 2007 i 2008. En el futur, la qüestió principal serà observar si aquest creixement ha tocat sostre o bé continua.

En tot cas val la pena destacar també que quatre països d'origen (Colòmbia, Argentina, Perú i Veneçuela) concentren més de la meitat de les noves incorporacions de professionals estrangers el 2009.

Cal remarcar que, per primera vegada a la història del COMB, el grup més nombrós de residents de primer any (R1) –el 44,9%– ha nascut a l'estranger. El creixement en la col·legiació de MIR estrangers ha estat notable els darrers anys, com ho demostra que la seva presència entre els R4 sigui del 23%. ■

Les metges ja constitueixen el 47% del conjunt de col·legiats, i durant el 2009, de cada 100 nous col·legiats, 61 han estat metges. El fet que entre les noves col·legiacions les metges siguin majoria s'aprecia en la diferència en l'edat mitjana de col·legiats (52,8 anys) i col·legiades (43,5 anys)

Dades a 31 de desembre de 2009.
Font: Gabinet d'Estudis Col·legials. COMB.

Distribució dels nous col·legiats 2009 per MIR (sí/no) i origen

	MIR		No MIR		Total	
	Absoluts	%	Absoluts	%	Absoluts	%
Catalunya	241	37,8	139	19,4	380	28,1
Resta d'Espanya	110	17,3	82	11,4	192	14,2
Estranger	286	44,9	496	69,2	782	57,8
Total general	637	100,0	717	100,0	1.354	100,0

Distribució de metges residents per any de residència i origen

